

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет технологій та дизайну

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Монографія

За редакцією д.е.н., професора Денисенка М.П.

Київ
КНУТД
2019

УДК 330.34
С 77

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету технологій та дизайну
(протокол № 7 від 27.03.2019 р.)*

Рецензенти:

Чубукова Ольга Юріївна - д-р екон. наук., проф., завідувач кафедри Економічної кібернетики та маркетингу Київського національного університету технологія та дизайну.

Шарко Маргарита Василівна - д-р екон. наук., проф., завідувач кафедри економіки підприємництва та економічної безпеки Херсонського національного технічного університету.

Бондар Наталія Миколаївна - д-р екон. наук., проф., декан факультету економіки та права Національного транспортного університету.

Стан та тенденції розвитку сучасного підприємництва: монографія/ за ред. д.е.н., проф. М.П. Денисенка. - К. : ТОВ «ДКС центр», 2019. - 464 с.

ISBN 978-617-7300-42-6

В монографії висвітлено теоретичні основи детермінантів розвитку бізнес - середовища підприємств, організацій, закладів вищої освіти в економічних, соціальних та інформаційних аспектах. В роботі особливу увагу приділено механізму забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур; безпековим проблемам розвитку підприємництва; питанням обліку, контролю та аналізу у забезпеченні ефективності сучасного управління суб'єктами підприємницької діяльності. Досліджено проблему щодо сучасних тенденцій та перспектив стратегічного розвитку підприємництва в Україні та за кордоном.

Монографія призначена для науковців, викладачів, державних службовців, фахівців, керівників вищих навчальних закладів, аспірантів, студентів, які досліджують проблеми розвитку сучасного підприємництва.

ISBN 978-617-7300-42-6

УДК 330. 34

© КНУТД, 2019

75 – й річниці

з дня народження

знаного вченого

доктора габілітованого

(DOCTOR HABILITATUS, DR. HABIL.),

наук економічних,

професора наук економічних

Денисенка Миколи Павловича

присвячується

Авторський колектив монографії

Доктори наук, професори:

- Денисенко М.П., д.е.н. проф.- вступ, розділи 1.1; 1.2; 4.1; 5,3.
Ольшанська О.В., д.е.н. проф.- розділ 8.3.
Мельник А.О. д.е.н. доц.-, розділи 3.1; 3.3.
Борецька Н.П., д.е.н. проф.- розділ 5.5.
Мігус І.П., д.е.н. проф.- розділ 4.1.
Рустамбеков Гаджиага, д.е.н. проф.- розділ 3.6.
Натрошвілі С.Г., д.е.н. проф.- розділ 8.2.
Тітаренко Г.Б., д.е.н., старший науковий співробітник.- розділ 2.4.
Бистряков І.К., д.е.н. проф.- розділ 3.5.
Воронкова Т.Є., к.е.н., проф. - вступ; розділ 6.3.
Бугас В.В., к.е.н., проф. - розділ 2.3.

Кандидати наук, доценти, викладачі:

- Шацька З.Я., к.е.н., доц. – розділи 2.1; 2.2.
Фокіна-Мезенцева К.В., к.е.н., доц. – розділ 3.4.
Будякова О.Ю, к.е.н., ст. викл. – розділи 5.2; 5.3.
Бугас В.В., к.е.н., доц. – розділ 2.3.
Толкачева Е.Г., к.е.н., доц. – розділи 2.5; 2.6.
Липская А.О., старший преподаватель – розділ 2.5; 2.6.
Ліщук В.В., к.е.н., доц. – розділ 2.8.
Клиновий Д.В., к.е.н., доц. – розділ 3.5.
Петровська І.О., к.е.н., доц. – розділ 3.5.
Дадашев Эльмар, преподаватель – розділ 3.6.
Коваль Я.С., к. н. з державного управління, доцент – розділ 4.1.
Бреус С.В., к.е.н., доц. – розділи 4.2; 4.3.
Зимбалевська Ю.В., к.е.н., доц. – розділ 4.4.
Костинець Ю.В., к.е.н., доц. – розділ 5.1.
Костинець В.В., к.е.н., доц. – розділ 5.1.
Ніфатова О.М., к.е.н., доц. – розділ 5.4.
Крапівіна Г.О., к. н. з державного управління, доцент – розділ 5.5
Янковець Т.М., к.е.н., доц. – розділи 6.1; 6.2.
Хаустова Є.Б., к.е.н., доц. – розділ 6.4.
Шульга В.М., к.е.н., доц. – розділи 7.1.; 7.2.
Бабіна Н.О., к.е.н., доц. – розділ 8.1.
Натрошвілі Г.Р., к.е.н., доц. – розділ 8.1
Бабина Т.Г., к.ф.н., доц. – розділ 8.2.

Аспіранти, магістри:

- Предко І.Ю., аспірант – розділ 2.7; Мамедова Егяна, магістр – розділ 3.6.
Тітаренко О.В., аспірант – розділ 2.4.
Якушко П.С., аспірант – розділ 3.1.
Григорчук Д. В., аспірант – розділ 8.3.
Кузьменчук І.В., аспірант – розділ 3.2.
Новіков Д.В., аспірант – розділ 3.3.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	14
1.1. Світовий та європейський досвід підтримки малого та середнього підприємництва.....	14
1.2 Малий та середній бізнес в країнах Афро-Азійського регіону.....	30
РОЗДІЛ 2 МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР	38
2.1. Сутність дефініції поняття «підприємницька структура»	38
2.2. Класифікація підприємницьких структур за різними ознаками.	52
2.3. Вдосконалення процесу прийняття управлінських рішень у системі зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	65
2.4. Формування фінансових механізмів у сфері водокористування: інституціоналізація, сек'юритизація, капіталізація	77
2.5. Дискуссионные терминологические проблемы содержания дефиниции «собственный капитал» как учётной категории	103
2.6. Финансовое состояние организации: проблемы правового регулирования и совершенствование методики анализа	112
2.7. Реструктуризація як запобіжний засіб банкрутству: практичне відображення в обліково-контрольному забезпеченні підприємств України	120
2.8. Сучасний стан залучення іноземного капіталу в економіку України	135
РОЗДІЛ 3 ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ	154
3.1. Трансформація бізнес-середовища вітчизняних підприємств в умовах інтеграції.....	154
3.2. Тіньовий сектор та його вплив на економіку України.....	163
3.3. Конкурентоспроможність вітчизняних підприємств як умова ефективного функціонування в інтегрованому бізнес середовищі	174
3.4. Цифрова економіка як драйвер майбутнього підприємництва	186
3.5. Принципові підходи до побудови дорожньої карти запровадження публічно-приватного партнерства в управління сталим просторовим розвитком	199
3.6. Целевые установки и организация предпринимательства: усилия личности и бизнес-климат	212
РОЗДІЛ 4 БЕЗПЕКОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА	220
4.1. Державне управління економічною безпекою підприємства. Конкурентна розвідка та протидія промислового шпигунству	220

4.2. Економічна безпека підприємницьких структур в умовах глобалізації.....	238
4.3. Управління економічною безпекою підприємницьких структур	256
4.4. Брендинг як інноваційна складова економічної безпеки підприємства.....	280

РОЗДІЛ 5 МІСЦЕ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ..... 291

5.1. Державне регулювання та соціально відповідальне підприємництво у сфері посередницьких послуг в туризмі	291
5.2. Інноваційні стратегії управління персоналом підприємства.....	298
5.3. Інноваційна кадрова політика як засіб підвищення рівня людського капіталу	317
5.4. Соціальні інновації у підприємстві та освіті як інструмент адаптації соціально незахищених верств населення	332
5.5. Доцільність удосконалення механізмів державного регулювання запозиченою працею нестандартних форм зайнятості.....	345

РОЗДІЛ 6 СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ..... 361

6.1. Роль підприємництва у соціально-економічному розвитку суспільства	361
6.2. Передумови та тенденції розвитку підприємництва в умовах становлення економіки знань	365
6.3. Підприємницький університет в умовах глобалізації та міжнародної інтеграції	378
6.4. Трансфер знань та венчурне інвестування в діяльності закладів вищої освіти	392

РОЗДІЛ 7 ЕТИКА І КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМНИЦТВА В СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ..... 411

7.1. Культура підприємництва: складові, структура та сутнісна характеристика Призначення та необхідність культури підприємництва в Україні. Її види та функції	411
7.2. Значення та роль етики в сучасному підприємстві.....	416

РОЗДІЛ 8 СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА..... 425

8.1. Еволюція наукових поглядів на стратегічне управління організацією та формування економічних стратегій.....	425
8.2. Сучасні економічні організації та особливості стратегічного управління їхньою діяльністю: теоретико-методичний аспект	439
8.3. Регіональні особливості розвитку та використання потенціалу туристичної сфери регіонів	454

ВСТУП

Для забезпечення сталого розвитку економіки України важливого значення набуває дослідження та запровадження світового досвіду розвитку малого та середнього бізнесу, який безпосередньо визначає ступінь розвитку економіки держави в цілому.

Формування та розвиток національного підприємництва значною мірою залежать від створення відповідної правової бази, яка стимулювала б підприємницьку активність та добросовісну конкуренцію.

Різноманітність підходів до трактування поняття «підприємницька структура» пов'язана з тим, що кожен науковець має власний погляд на це поняття і, відповідно, використовує в певних дослідницьких цілях.

Ускладнення умов господарювання спричинених впливом глобалізаційних процесів та кризовими процесами світової економіки призводить до об'єднання різних підприємницьких структур в більші, гнучко пристосовуватись до ринкових змін, розвиватись в умовах конкуренції та впливу глобалізаційних викликів. В результаті на ринку створюються так звані інтегровані підприємницькі структури. Сучасний сталий погляд на підприємство, як самостійний суб'єкт господарювання та провідну ланку економіки, що функціонує у зовнішньому середовищі, слід розширити з урахуванням сучасних світових тенденцій формування підприємницьких структур.

Згідно законодавства України підприємництво являє собою самостійну, систематичну на свій ризик господарську діяльність для досягнення економічних та соціальних результатів та одержання прибутку. У цьому зв'язку у змістовному плані аналіз фінансового стану організації можна визначити як процес, що полягає в ідентифікації, систематизації і аналітичній обробці інформації фінансового характеру, результатом якого є надання користувачам рекомендацій, які можуть служити формалізованою основою ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

В умовах євроінтеграції пріоритетними трендами в природокористуванні є: синергізм економічної і фінансової систем, високі темпи формування інтеграційних об'єднань, транснаціоналізація міжнародних відносин, активізація регіональних інтеграційних процесів, інноваційний напрям розвитку економіки.

Найбільш пріоритетними в умовах євроінтеграції напрямами розвитку водогосподарського комплексу є: екологічна безпека, державне фінансування природоохоронних об'єктів (пошук інвестиційних джерел), державне регулювання ведення бізнесу, організаційне забезпечення, трансфер технологій в природоохоронну діяльність підприємств водогосподарського комплексу, амортизаційна політика суб'єктів господарювання, які впроваджують природоохоронні проекти, державне партнерство.

Загалом, інвестиції у водні фонди розглядаються як реальний інструмент отримання прибутку, що пов'язується з екологічним бізнесом.

Враховуючи, що в умовах ризик-орієнтованого управління реструктуризація підприємств є запобіжним засобом банкрутства для багатьох вітчизняних підпри-

емств, використання сучасних інструментів моделювання в бухгалтерському обліку надає можливість побудувати модель обліково-контрольного забезпечення реструктуризації адаптивну до змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Проблема дослідження обліково-контрольного забезпечення реструктуризації підприємств України є досить широкою та охоплює ряд питань серед яких головним завданням є збереження підприємства від банкрутства. Це завдання потребує розробки найбільш ефективних моделей обліково-контрольного забезпечення діяльності підприємства з метою захисту підприємства від ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища (визначення майбутніх витрат на реструктуризацію, нарахування та використання резервів).

Баланс інтересів між внутрішнім та зовнішнім середовищем встановлюється за наявності порозуміння влади і бізнесу, що в кінцевому підсумку приводить до мінімізації тіньових оборотів, легалізації бізнесу, повноцінної реалізації бізнесом соціальних функцій, прориву в запровадженні європейських стандартів організації бізнесу, демократизації та демонополізації влади, а також, у цілому, до підвищення ефективності економічних реформ.

Спроможність бізнес-середовища продукувати конкурентоспроможні товари та послуги, його цілісність, кваліфікованість, дисциплінованість та платоспроможність учасників є визначальними якісними характеристиками на сучасному етапі розвитку економічних відносин.

В умовах інформаційного суспільства віртуалізація як характерна ознака сучасного бізнес-середовища характеризується поширенням гнучких внутрішньо-міжорганізаційних мережево-інтегрованих організаційних структур без інституціональних і структурних рамок для ефективного використання неоднорідних матеріальних і нематеріальних ресурсів.

Для соціально-економічного розвитку України характерною є фундаментальна проблема вибору системи відкритості національної економіки до зовнішнього високорозвиненого у конкурентному плані, глобалізованого та інтегрованого світу.

Необхідність дослідження тіньової економіки обумовлена тим, що Україні на сьогодні необхідно визначити власну модель соціально-економічних реформ на основі вивчення і використання світового досвіду протидії негативним проявам тіньової економіки, і передусім, досвіду країн ЄС. Реалізація стратегії економічних реформ практично неможлива без рішучих дій у напрямі зниження рівня тінізації економіки. Фактично, це одна з потужних передумов, один з очікуваних результатів реалізації програми реформ. Основними цілями у детінізації економіки України мають стати: полегшення адміністративного навантаження, розвиток електронного урядування, покращення доступу до ринків, стимулювання освіти, наукових досліджень та інновацій.

Інтегруючись у світове співтовариство Україна ризикує на власному досвіді відчувати негативний вплив інтеграційних процесів її слабка міжнародна позиція вимагає активного пошуку шляхів та засобів формування конкурентоспроможної національної економіки. Конкурентоспроможність економіки – дуже складне, багато аспектне поняття, що не має загальновизнаного універсального

визначення і розглядається, як концентроване вираження економічних, науково-технічних, виробничих, управлінських, маркетингових та інших можливостей, реалізованих у товарах і послугах, що успішно протистоять конкуруючим з ними імпортним товарам та послугам на внутрішньому і на зовнішньому ринках.

Стратегічні цілі розвитку економіки можуть бути реалізовані лише за умови зростання темпів ВВП, створенні сприятливого клімату для повернення капіталів, інвестування у виробництво заощаджень населення, залученні прямих і портфельних зарубіжних інвестицій.

Наявність умов, при яких створюється реальна загроза спричинення збитків суб'єкту господарювання, змушує розробляти комплекс першочергових і невідкладних заходів оперативного втручання та вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності.

В умовах ринкової економіки підприємство не може ефективно працювати, не маючи об'єктивної та всебічної інформації про макроекономічні процеси, коливання попиту та пропозиції на ринку, про впровадження нових технологій та досягнення науки в промисловому виробництві, зміни в планах, стратегії та поведінці конкурентів на займаному ними сегменті ринку. Для отримання всієї цієї інформації, у тому числі для виявлення відомостей, що мають таємний характер та належать до комерційної таємниці, використовуються можливості конкурентної розвідки.

Мета забезпечення економічної безпеки полягає у своєчасному виявленні та запобіганні зовнішнім та і внутрішнім загрозам, забезпечення захищеності діяльності підприємницьких структур задля досягнення ними цілей розвитку за допомогою вирішення комплексу завдань.

На основі ретроспективного аналізу розвитку теорій економічної безпеки визначено, що в наукових працях вчених відсутнє детальне обґрунтування можливостей використання теорій економічної безпеки для забезпечення економічної безпеки та управління нею на різних ієрархічних рівнях.

Систематизація та узагальнення теоретичних положень економічної безпеки свідчить, що її концептуальними засадами у контексті економічної безпеки системи закладів вищої освіти доцільно вважати теорії катастроф, ризиків та конфліктів, що становлять теоретичне підґрунтя сучасної концепції управління економічною безпекою системи закладів вищої освіти.

Економічна безпека забезпечується як суто економічними методами, так і засобами неекономічного характеру: політичними, юридичними, правовими, спеціальними, військовими й іншими, включаючи захист секретів. Крім того, економічна оцінка наслідків загроз безпеці в будь-яких сферах, як правило, забезпечує універсальний підхід, даючи можливість кількісно оцінити збиток і на цій основі визначити систему пріоритетів.

Існування декількох підходів до розуміння поняття «економічна безпека» закладів вищої освіти свідчить в цілому про його багатоаспектність як категорії, враховуючи зв'язок закладів вищої освіти як з економічною безпекою держави, національною безпекою тощо, а також про те, що в науковому аспекті ві-

дбується становлення, накопичення та упорядкування знань про економічну безпеку загалом та закладів вищої освіти зокрема.

Одним з перспективних ринків для України є ринок туристичних послуг, важливе значення для розвитку якого має діяльність посередників – туристичних агентів. Відзначимо, що загальна ситуація в сфері державного регулювання ринку посередницьких послуг, з нашої точки зору, обумовлена тим, що швидкість динаміки розвитку ринку в декілька разів перевищує швидкість реакції держави на зміни ринкового середовища. Проте створення універсального механізму державного регулювання із вбудованими автоматичними регуляторами для ринку посередницьких послуг є досить складним завданням, що потребує універсалізації як нормативно-правового забезпечення державного регулювання, як і вдосконалення його економічних методів.

Успішне функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання визначається адекватною стратегією використання та розвитку персоналу, яка є одним з найважливіших інструментів реалізації основних функцій системного управління. У найбільш широкому розумінні під стратегією управління персоналом підприємства розуміється система довгострокових цілей управління персоналом, які визначаються ідеологією і загальними завданнями розвитку підприємства, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

В умовах ринкової економіки одним з головних чинників конкурентоспроможності та ефективності організації є якісний кадровий склад, який формується завдяки розробці кадрової політики підприємства. Кадрова політика як основа формування стратегії управління персоналом є похідною від реалізованої загальної стратегії розвитку підприємства.

Результативність господарювання підприємств великою мірою залежить від якості системи управління персоналом. Заслуговують на увагу сучасні стратегії управління персоналом підприємств для формування інноваційної кадрової політики підприємств, які покликані забезпечити конкурентоспроможність підприємств в умовах глобалізації шляхом підвищення індексу людського капіталу.

Інноваційна стратегія управління персоналом більшою мірою орієнтована на швидкі зміни у виробництві, нову технологію, динамізм зовнішнього оточення, конкуренцію. Такий підхід до проблеми управління персоналом ставить на перше місце людські цінності, зростання кваліфікації персоналу, адаптацію кадрів до мінливих економічних умов.

Реалії сьогодення нашої держави вимагають від України зміщення стратегічних орієнтирів в зону розвитку та підтримки сприятливого соціально-економічного середовища для реалізації трудового потенціалу незахищених верств населення, серед якого вагоме місце займають вимушено переміщені особи та учасники бойових дій.

Соціальні інновації являють собою явища, які вводяться у систему соціально-економічного розвитку суспільства за ініціативою держави, громадських об'єднань, закладів освіти та інших соціальних інститутів, з метою розвитку соціальної інфраструктури держави та адаптації нових динамічних проявів інноваційних процесів у системі соціального управління.

В сучасних умовах розвитку світового ринку праці за особливостями ознак, мотивації та реалізації в особливу форму соціально-трудових відносин відокремлюється волонтерство, яке формує окремий, специфічний ринок праці. Державне регулювання запозиченою працею волонтерства в кластерному підході проявляється в: своєчасної реакції на потреби волонтерського кластера в комерційному, географічному та історичному контекстах; посиленні ролі основних факторних умов до ролі шансу включно, яка може бути успішно застосована при зосередженні державних зусиль і коштів на створення робочих місць волонтерів, їх навчання і перепідготовку; удосконаленні механізмів державного регулювання; упереджувальному наданні необхідної інфраструктури для розвитку волонтерських кластерів; підтримки волонтерських організацій як ядер кластера.

Зростання ролі знань і використання інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій у підприємницькій діяльності призвело до того, що поряд з інноваціями одним з ключових чинників підвищення ефективності підприємницької діяльності є людський капітал. Оскільки інновації є потужним чинником розвитку підприємництва, а підприємництво, в свою чергу, сприяє розвитку науки і впровадження новацій у виробництво товарів і послуг, важливо оцінити ефективність інновацій і їх значення в соціально-економічному розвитку країни.

Відмітимо, що для поступового створення вищого, інноваційного мислення, найвищого інноваційного рівня людського капіталу потрібні: сильна внутрішня мотивація, висока відповідальність, дисциплінованість, постійне самовдосконалення через саморегулювання, самоорганізацію, самонавчання (застосування принципів системності до людини як носія людського капіталу), висока духовність.

Процеси глобалізації потребують найбільш радикальних реформ в сфері національної та глобальної конкурентоспроможності закладів вищої освіти. Висока динаміка цих процесів супроводжується не тільки посиленням конкуренції в освіті та науці, але й створює умови невизначеності і додаткових ризиків. Успішна адаптація до умов, що швидко змінюються, збереження прогресивних традицій університету, посилення сильних його сторін поряд із адекватною реакцією на попит суспільства у формуванні високопродуктивних кадрів, здатних до технологічного та інтелектуального лідерства, обумовлюють актуальність для наукових і закладів вищої освіти вибору інноваційних альтернатив розвитку, формування інноваційних рішень в сфері вищої освіти.

В результаті пошуку сучасної моделі розвитку університетів західні й східноазійські національні системи вищої освіти почали переорієнтуватися на американську модель підприємницького типу та дослідницьких університетів світового класу.

Спираючись на свої конкурентні переваги, університети створюють в першу чергу наукомісткі, інноваційні виробництва, інституціональною основою цієї діяльності є університетські бізнес-інкубатори та технопарки. Особливості сучасного етапу розвитку вищої освіти, як засвідчує практика функціонування провідних світових університетів, полягають в партнерському їх співробітництві.

ву з підприємницьким сектором, зростанні обсягів залучення коштів міжнародних організацій у формі грантів та надходжень до університетських ендамент-фондів як альтернативного джерела фінансування вищої освіти (за рахунок коштів пожертвувань корпоративних донорів, благодійних фондів, успішних випускників університетів).

Для різних країн, серед яких виступає й Україна, створення університету світового класу є об'єктивним прагненням щодо пошуку свого місця в глобальному науково-освітньому просторі. Не існує єдиного шляху у виборі стратегії розвитку університетів світового рівня для країн з різним економічним потенціалом, ресурсами, національними культурними цінностями. В той же час сучасним університетам в обов'язковому порядку необхідно займатися передовими науковими дослідженнями та якісно удосконалювати стандарти вищої освіти, зважаючи на позитивний досвід університетів світового класу.

Розробка ефективної стратегічної моделі щодо створення університету світового класу для закладів вищої освіти України повинна стати предметом подальших наукових досліджень.

Особливу роль в ефективному управлінні відіграє культура підприємництва. Вона не тільки забезпечує високий престиж підприємству, й сприяє підвищенню ефективності виробництва, поліпшенню якості продукції і послуг, а отже, й збільшенню прибутків. Культура підприємництва будь-якої організації визначає клімат, стиль взаємовідносин, цінності підприємства. Вона не тільки забезпечує високий престиж даної організації, а й сприяє підвищенню ефективності виробництва, поліпшенню якості товарів та послуг і отже, збільшенню доходів.

Аналізуючи еволюцію теорій і концепцій стратегічного управління, можна прийти до висновку, що вказана еволюція розвивалася нелінійно, а залежала скоріше від макроекономічних тенденцій. Як правило, потреба у новій теорії або платформі стратегічного управління в першу чергу в період економічної кризи (30-ті та 70-ті рр. ХХ ст.), або в моменти переходу технологій виробництва товарів масового споживання (автомобілі, побутова електротехніка, нові технології житлового будівництва та ін.) на- новий, більш високий, рівень.

Одним із напрямків стратегічного управління організаціями є теорія підприємства як особливої економічної організації, діяльність якої спрямована на отримання економічно значущих результатів (отримання прибутку, зростання вартості бізнесу, отримання дивідендів акціонерами, виробництво неринкових благ тощо).

В сучасній економічній теорії поки що не існує єдиної теорії або концепції організації як специфічного суб'єкта економічних відносин. Соціальні організації можуть бути різними з точки зору мети, форми або характеру діяльності, мати комерційну й некомерційну природу. Проте всі соціальні організації функціонують на основі певних писаних та неписаних правил (процедур).

В теорії економічної організації важливе місце займає підприємство. Підприємство ми розглядаємо як специфічну організацію, що створюється з метою провадження підприємницької або іншої суспільно корисної діяльності. Підприємство зазвичай визначається як економічно відокремлена організація, що

має самостійний баланс, і створюється задля виробництва продукції та/або надання послуг та/або виконання робіт з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Головною умовою ефективного функціонування підприємницької організації (тобто економічної організації, створеною для отримання підприємницьких вигод, у першу чергу прибутку) є наявність споживача, точніше – стійкого платоспроможного попиту. Вказаний попит може бути заданим (до моменту створення організації) або сформованим (на формування попиту впливає сама організація через реалізацію маркетингової стратегії).

Основне призначення стратегічного управління організацією – виходячи із розробленої стратегії (набору стратегій) – забезпечити успіх організації на основі ефективного використання внутрішніх можливостей з урахуванням викликів та ризиків зовнішнього середовища.

Туристична галузь сьогодні набуває дедалі більшого значення для розвитку економічної та соціальної сфери і в Україні, стрімко інтегруючись у світову туристичну індустрію. Пріоритетний напрям розвитку в'їзного та внутрішнього туризму є важливим чинником підвищення якості життя в Україні, створення додаткових робочих місць, поповнення валютних запасів держави та підвищення її авторитету на міжнародній арені.

Оскільки розвиток туристичної діяльності безпосередньо залежить від місця, куди мають приїхати туристи, аналіз туризму за регіональним характером є визначальним для комплексного розв'язання проблем його подальшого розвитку. Саме тому туризму однією з особливих галузей національної та регіональної економіки.

Особливо важливим та необхідним регіональний підхід до розвитку туристичної сфери є для розбудови економіки депресивних регіонів. Оцінка реального впливу туризму на освоєння простору в інших країнах, вказує на те, що саме за рахунок туризму можлива економічна та соціальна активізація у таких регіонах. Аналізуючи ситуацію, яка склалась сьогодні в сфері туризму, необхідно також звернути увагу на інформаційні технології як інструмент досягнення нових перспектив та метод популяризації України на зовнішньому ринку туризму.

Дослідження, результати яких наведено в монографії, спрямовані на поглиблення теорії і методології формування сучасної підприємницької політики на різних рівнях управління і сферах економічної діяльності та вибір методичного інструментарію регулювання підприємницької діяльності із врахуванням особливості сучасного етапу економічного розвитку країн.